

Vojenství u nás a v cizině.

—t:

Švýcarské myšlenky o obraně země v německém osvětlení.

Prozirává část naší veřejnosti již upustila od myšlenky, že švýcarský vzor by byl vhodný i pro náš stát, jak s počátku bylo mnohými doporučováno. Pokračující výchova našeho lidu ve věcech obrany státu rozbořením různých vojenských otázek v denním tisku i jinde nutí k přemýšlení, srovnávání vlastních poměrů s cizími a přispívá tím mimoděk k vytříbení správných názorů. Poznali jsme tak, že se Československo svou zeměpisnou polohou, svým vývojem i vojensko-politickým postavením podstatně liší od Švýcarska a nemůže tudíž napodobiti ani jeho brannou soustavu. Byť se nám i švýcarské zařízení nehodilo, přece jen jeho vývoj po mnohé stránce bude pro nás poučný, zvláště poznáme-li i jeho posouzení cizincem. Berlínský měsíčník „Wissen und Wehr“, podobný naší nové sbírce „Vyšší velitel“, věnoval švýcarské soustavě letos v pátém sešitě anonymní článek. Seznámíme s ním českou veřejnost, zúmyslně ponechávající i některé jeho domněnky, přes to, že se s nimi nezotožňujeme. Pozorný čtenář postřehne dojista skrytý smysl na příslušných místech.

Neznámý autor poukazuje zprvu na zcela svérázné postavení Švýcarska v Evropě. Svou zeměpisnou polohou získává sice tato země výhody zprostředkovatele kultury a obchodu mezi třemi velkými národy, ale zároveň, jako boční okraj případných velkých evropských bojišť přichází v nebezpečí státi se průchodištěm a bojištěm válčících velmocí. Hledala záchranu v neutralitě.

Vojensko-politický poměr. Neutralita a její hodnocení veškerým švýcarským lidem měly rozhodný vliv na myšlenku národní obrany. O „věčné neutralitě“, kterou mu roku 1815 zaručily tehdejší velmoci, soudí Švýcar věčně a střízlivě. Nikdy nebylo pochyby, že tato záruka nevyplynula z motivů etických, nýbrž jen z nedůvěry velmocí, které tehdy potřebovaly míru. Švýcarsko hrálo při tom podřadnou úlohu. Kterýsi švýcarský důstojník vystihl vše zcela správně: „Neutralita Švýcarska jest jakousi smlouvou velkých států, kterou se navzájem zavazují za války nepoužívatí operačních linií vedoucích Švýcarskem.“ Střízlivým názorem na skutečný význam a cenu neutrality uchránil se švýcarský lid pokusu vzdáti se obrany země a tím i branné moci. Zdravý názor švýcarský v této otázce projevil plukovník-sborový velitel Sprecher z Berneggu: „Nehledě k aliancím, jež však v míru musí si odeprítí, má neutrální jen jediný účinný prostředek, aby co možná ztlumil chuť útočnicka a seč je zmenšil pravděpodobnost územního porušení: péči o svou brannost a

správnou přípravu k válce.“ Plukovník Bircher praví stejně jasně: „Stavba státu, ať je monarchistický, demokratický nebo sociálně demokratický, zakládá se na vůli k zachování vlastní svobody a nezávislosti, t. j. na organizaci vlastní brannosti.“

To jsou ovšem myšlenky vojáků, ale poválečnými událostmi těžce utrpěla víra ve všemocnost smlouvami zaručené neutrality i u průměrného švýcara.

Německý autor se tu zmiňuje o starých ustanoveních neutrality Horního Sa-vojska — krajiny jižně od Ženevského jezera —, které byly zrušeny smlouvou ver-saillskou, a uvádí, že při vstupu do Svazu národů byla švýcarsku přiznána jen „vyrovnávací“ neutralita. Vojenských sankcí nemusí se účastnit, musí se však při-pojit k sankcím hospodářským. Nebezpečí skryté v tomto ustanovení bylo ve švý-carstvu jasně poznáno. Takové stanovisko švýcarska může postižený stát kdykoli po-važovati za nepřátelský počín — švýcarská neutralita ve vlastním smyslu je pro-lomena.

Celkem pronikla ve švýcarsku myšlenka, že vojensko-politické postavení země změněným poměrem sil po světové válce nic nezískalo. Nejsou ovšem již na východ-ních a severních hranicích vojensky mocné státy jako dříve. Tím však je porušena rovnováha sil na hranicích, jež zaručovala neutrálůvi zvýšenou bezpečnost. Zvlášť starostlivě je sledován vývoj italsko-francouzského rozporu. Úzký operační prostor na italsko-francouzských hranicích přiblížil myšlenku rozmachu přes švýcarské území za konfliktu.

Branná soustava. Poznání pravého stavu, reální politické myšlení a zdě-děná vůle k obraně upevňovaly ve švýcarském lidu vědomí, že konec konců neutralita musí mít oporu především v lidu samém, tedy v národní branné moci.

Forma, kterou malá země se 4 miliony obyvatelů zvolila, aby z minima pro-středků dosáhla maxima výkonnosti, je právě tak charakteristická pro švýcarské myšlení jako jedinečná. Švýcarskou soustavu nelze srovnati s žádnou podobnou orga-nisací, jako na př. americkou nebo ruskou milici. Je nejčistší milicí, bez rámce, bez jádra vojska z povolání, bez značnějšího sboru důstojníků a poddůstojníků z povolání. Soustava se zakládá jen na jednotné branné vůli lidu, na výchově jednotlivého občana k samozřejmému vědomí, že obrana rodné hroudy jest jeho první a nejsvě-tější povinností. Toto hluboce zakořeněné přesvědčení v každém Švýcaru kterékolí národnosti umožňuje svěřiti s důvěrou každému branci domů jeho zbraně. Umožňuje také dobrovolný mimoslužební výcvik, který zaujímá značnou část celkového výcviku a je prováděn s opravdovou vážností. Jen pro hluboké vlastenectví jsou miliční dů-stojníci schopni té oběti, že se vedle obtíží svého povolání věnují i obsáhlým povin-nostem svého vojenského postavení.

Lid a branná moc. Láska k vlasti a porozumění pro brannost v širokých vrstvách švýcarského lidu přispívají k velké vážnosti armády a k uznání její nutnosti. Nescházejí arci ani ve švýcarsku zástupcové pacifismu odpírajícího brannosti. Nosi-telkou těchto myšlenek jest švýcarská sociální demokracie. Avšak žádný národ není méně přístupný tomuto nepřirozenému učení než zdravý švýcarský lid. S opovržlivým výsměchem přechází přes nelogičnost pacifismu, který — jak se soudí ve švýcarsku — ztrácuje boj k obraně domácí půdy jako nekulturní, ale schvaluje zabití sou-rodáků v stranickém zájmu.

Příznivé zásadní stanovisko v branné otázce umožnilo vybudování poměrně silné branné moci ve srovnání s počtem národa. Úplné využití národní síly všeobec-nou brannou povinností pokládá švýcarský občan za samozřejmost. Všeobecná branná povinnost nebyla nikdy vydána vážnějším útokům ve švýcarské politice. Myšlenka malého vojska z povolání, kterou by při vojensko-politickém poměru země bylo možno snad pochopit u národa méně ochotného k obraně, ve švýcarsku nedošla souhlasu.

Úkol armády. Úloha, která je svěřena švýcarskému lidovému vojsku, zdála by se takřka beznadějnou při pohledu na zbrojení sousedů na západě a na jihu.

Myšlenka švýcarského vedení o vojenské hodnosti a účelu armády — proti armádám dvou sousedních států přece jen malá — jest jednoduchá a logická: Branná moc musí býti tak silná a tak moderní, aby — jsouc podporována povahou státních hranic — mohla odporovati delší dobu a s dostatečnou silou. Tento odpor musí útočnicka státí tolik času, ztrát a mravní újmy, že ztrácí operační výhodu, kterou očekával při vpádu.

Při tom mají arci rozhodující vliv vedle čistě vojenských úvah i myšlenky vojensko-politické. Předpokládá se zásah spojence na straně švýcarska, útočnickova odporce, takže vůbec není vzat v úvahu zápas samotného švýcarska s velkou přesilou nepřítelů.

Při poloze švýcarska má zvláštní význam vybudování silného a obzvláště pak rychle pohotového krytu hranic. Nepatrné armádě sotva asi budou dány velké operační úkoly, nýbrž bude konec konců vždy jen hráti úlohu zesíleného krytu hranic. Toto poznání klade v popředí taktického zájmu obranu a její zvláštní druh: boj o čas. Jest jasno, že bude nutno bojovati slabými silami na širokých frontách, aby nepřítel byl zdržován, a při tom plně využití terénu. Neznamená to však upuštění od ofensivních zásad. Naopak se doufá, že bude možno také útočiti úspěšně v tom terénu, který nedovolí silnějšímu protivníkovi úplně rozvinouti jeho přesilu, jako je v horách.

Zhruba jest arci celková úloha branné moci defensivní. Také politická orientace jest jen defensivní. V této souvislosti jsou pro vojenského ducha švýcarského charakteristické myšlenky, které uveřejnil kterýsi švýcarský důstojník v časopise „Allgemeine Schweizerische Militärzeitung“ a v nichž uvažuje o nebezpečí tohoto ducha defensivy pro výchovu vojáka. Dokazuje, že stálé pronikání lidu myšlenkou defensivy musí míti nepříznivý vliv na útočného ducha vojáka a na jeho vůli k boji. Článek jest jen hlasem mnoha důstojníků, kteří si nepřejí, aby politická zdrželivost neutrálního švýcarska a zejména defensivní úloha jeho branné moci byla zaměňována nedostatkem útočného ducha.

Tato kritika branné soustavy a výchovy v důstojnických kruzích i literatuře je pozoruhodná svou upřímností. Taková upřímnost ve věcné kritice se požaduje od důstojníka. „Kdo ve válce má jíti s vojskem smrti vstříc, má v míru míti trochu odvahy, aby řekl pravdu, kterou vyhledal a uznal za správnou“, praví plukovník Bircher v přednášce o švýcarské branné soustavě, v níž upřímně odhaluje nedostatky armády, myšlenky, které si nyní vlastně osvojili všichni vojenští vedoucí činitelé. Jsou to: krátká doba výcviku, nedostatek novodobých zbraní a částečně zastaralá organizace armády.

Výcvik. Zákonné zásady výcviku jsou dnes skoro tytéž, jako byly před válkou, bez náležitého ohledu na zvýšené obtíže výcviku a technické pokroky. Již za války zdůraznil plukovník divisionář Sonderegger v své zprávě, že kterási brigáda po provedení mobilisace potřebovala ještě pět neděl, aby byla úplně způsobilá k použití v poli.

Riká se, že švýcarsko je nejdemokratičtější ze všech republik. Čekalo by se tedy, že vojsko a jeho zařízení nebude znáti „nedemokratických“ výchovných prostředků. Stojí za to uvést tu názor švýcarů. Jde o slavnostní přehlídku a cvičný pochod. Slavnostní přehlídku pokládá švýcar za živý výraz kolektivní kázně a za prostředek, aby se povznášejícím a zároveň estetickým způsobem vpravila lidu radost a nadšení z vojenství.

Cvičný pochod se cvičí i při krátké době výcvikové. Nejde o jeho vyvrcholení, nýbrž jen o jeho ukázkující vliv, zakládající se v tělesném napětí a v nutnosti přesné součinnosti.

Vyzbrojení. Požaduje se především zvýšení počtu těžkých kulometů, zavedení pěchotního děla, útočné vozby a výbava pojitky.

Organisace. „Reorganisace“ armády je dávno nutná a nyní v popředí snah. Jako nezbytný pokrok v rozčlenění se požaduje trojdílná divise jako operační jednotka místo nynější těžkopádné divise o třech brigádách. Velký význam v reorganisaci má otázka vrchního velení. Zvláště zajímavé jsou tu úvahy švýcarského důstojníka o pravomoci vojenského vrchního vedení v demokracii vůbec. Zahajuje své pojednání myšlenkou, že podle zkušeností z dějin otázka nejvyššího velení ve válce v republice vůbec nemůže být organisačně vyřešena. Své tvrzení odůvodňuje rozpor mezi podstatou republiky a vojevůdcovstvím. Zdá se mu, že republika se svou „kolegiální organizací všech úřadů“ a tím zeslabenou odpovědností jednotlivce, která přechází na kolegium, je v nepřeklenutelném rozporu s vojevůdcovstvím, ztělesněným v jednotlivé osobnosti, jež má se rozhodnouti a jednati rychle, sama a na vlastní odpovědání. Vrchní velení ve švýcarsku není stálá organisace, nýbrž zřídí se teprve za mobilisace. Legislativou volený „generál“ podléhá jako člen spolkového státu parlamentu, jemuž je přímo odpověden. Spolková rada může generálu udíleti směrnic pro účel, jehož má být konečně dosaženo svoláním vojska. Velitelská moc v ruce vojáka, v Německu ústavou zaručené přednostní právo říšského presidenta, zřídí se ve švýcarsku teprve ve vážné chvíli, kdežto v době míru zmizí.

Odzbrojení. Ke konci táže se autor, jak se staví Švýcarsko k odzbrojení. Zdůrazňuje tu výhodu švýcarska, že se věří v jeho morální a politické odzbrojení, a přiznává jen obranný účel jeho armády. Podle londýnské deklarace musí být švýcarsko připraveno, aby bránilo své území za všech okolností vlastní silou. Bezohledné odzbrojené Švýcarsko by jen svádělo válčící sousedy, aby se zmocnili jeho území a válku rozhodli na jeho půdě. Podle švýcarského názoru silnější má povinnost započítí odzbrojení. Ostatně spatřuje švýcarsko již v své miliční soustavě jakýsi stupeň odzbrojení, jakým se kromě poražených států nemůže vykáhati žádná evropská moc.

Švýcarský tisk a odborná literatura vzbuzují dojem, že v otázkách obrany země je v celku pozoruhodná jednotnost názorů na rozhodujících místech vojenských i civilních. Tato shoda jest usnadněna jasnou, pevnou vůlí vlády, citící národně, a jარემ, k obraně ochotným duchem obyvatelstva smýšlejícího rozumně a střízlivě.

Dočteme-li článek, neubráníme se přesvědčení, že německý autor, mluvící o švýcarsku, více méně zřetelně vyslovuje misty také myšlenky a přání jen německá.

Z cizích revuí.

RATNIK, 1932, čís. 5. a 6.

Brig. gen. žen. voj. Nikola J. Arandželovič: Význam polního opevnění na soluňské frontě.

Autor analyzuje podobně jako dříve gen. Nojkov, náčelník operačního oddělení bulharského vrchního velitelství za světové války, příčiny průlomu na frontě 2. a 3. bulharské divise v úseku Soko—Dobro Polje—Vetrenik a vidí hlavní nedostatek v takticky i technicky chabé organizaci obranné posice.

St.: Zásobování v dobách našich bojů za osvobození a sjednocení.

Pokračování úvahy o „výsledcích a poučení“ z obou balkánských válek, pokud jde o zásobování proviantem a municí. Autor v něm na podkladě rozsáhlého studia archivního probírá zásobovací otázky u jednotlivých armád a samostatně operujících oddílů srbského vojska a konstatuje, že stejně jako na počátku světové války bylo i v jejím průběhu nedostatečné. (Na př. „záložnici Dunajské a Ti-